

Motion till riksdagen 2025/26:2811

av **Markus Wiechel (SD)**

Erkännande av folkmord

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att med anledning av resolution 2091 erkänna Islamiska statens terrorkampanj i Irak och Syrien som folkmord och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmana regeringen att erkänna folkmordet mot Isaaq i nuvarande Somaliland och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen formellt ska erkänna folkmordet 1915 på olika minoriteter i Osmanska riket och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska erkänna den framtvingade svälten i Ukraina 1932–1933 som ett folkmord och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Erkännande av Islamiska statens folkmord

I januari 2016 biföll Europarådets parlamentariska församling en resolution om resande stridande i Syrien och Irak som förklarade terrorgruppen Islamiska statens

terror-kampanj under de senaste åren för folkmord. Liknande förklaringar har kommit från stora församlingar så som Förenta nationerna och Europaparlamentet.

Islamiska statens systematiska förföljelse av etniska och religiösa minoriteter i och omkring de områden de har kontrollerat, har med rätta chockat den civiliserade världen. Organisationen har exempelvis kidnappat hundratals kristna assyrier och tvingat dem att leva under ett fruktansvärt förtryck i sitt egenhändigt utropade kalifat. IS-terrorister har likaså försatt ett stort antal yazidiska kvinnor i sexuellt slaveri, medan männen eller de kvinnor som inte ansågs duga som sexslavar dödades och dumpades i massgravar.

Islamiska statens terrorkampanj hade som syfte att lämna bakom sig en inte bara mänsklig utan även kulturell öken. Deras mål har varit att förinta hela folkgruppers historia, deras religiösa identitet och allt som dessa grupper har kvar av sitt kulturarv, då de ansett sin egen radikala tro stå över alla andra.

Den svenska juridiska definitionen av folkmordsbrottet är hämtad från Internationella brottmålsdomstolens romstadga och definierar gärningen som att:

med avsikt att helt eller delvis förgöra en nationell, etnisk, rasmässigt bestämd eller religiös folkgrupp som sådan

vidta vissa gärningar avseende folkgruppen eller medlemmar av folkgruppen, nämligen

- att döda dem
- att tillfoga dem svår kroppslig eller själslig skada
- att uppsåtligt påtvinga folkgruppen levnadsvillkor som är avsedda att medföra dess fysiska undergång (helt eller delvis)
- att genomföra åtgärder som är avsedda att förhindra födelser inom folkgruppen, eller
- att med våld överföra barn från folkgruppen till en annan folkgrupp.

Sedan andra världskriget har ingen organisation på ett sådant systematiskt och målmedvetet sätt prickat av rekvisiten.

Även om Islamiska statens härjningar nu verkar vara över, bör Sveriges riksdag visa sitt otvetydiga stöd för de överlevande, följa PACE:s resolution och uppmana regeringen att erkänna Islamiska statens terrorkampanj i Irak och Syrien mot bland annat assyrier/syrianer, druser, kristna, kurder, mandéer, shabaker, shiamuslimer, turkmener och yazidier under de senaste åren som folkmord.

Erkännande av folkmordet mot Isaaq

Situationen på Afrikas horn har länge varit problematisk där krig och våldsamheter har avlöst varandra och en av de största historiska tragedierna i regionen har fortfarande inte fått ett tillräckligt erkännande: folkmordet mot Isaaq.

Mellan 1987 och 1989 pågick en systematisk och statligt sponsrad massaker av civila tillhörande isaaq-klanen i Somalia under ledning av landets dåvarande diktator Siad Barre. Den somaliska militären kom att skapa egen grupp som kom att kallas för ”Dabar Goynta Isaaka” (isaaq-utrotare), som kom att genomföra systematiska attacker mot obebägnade, civila byar, vattenställen och betesområden i det som idag är Somaliland. Hela byar kom att avfolkas och städer plundrades samtidigt som förövarna genomförde systematiska våldtäkter.

Olika källor anger olika siffror på antalet mördade civila, men det kan handla om över 250 000 människor. Därtill förstördes städer i dagens Somaliland, huvudstaden Hargeysa förstördes till 90 procent och staden Burao förstördes till 70 procent. Folkmordet ledde till massflykt och upp till en halv miljon människor, merparten tillhörande Isaaq-klanen, kom att fly från sitt hemland – en flykt som senare beskrivits som ”en av de snabbaste och största framtvingade folkrörelser som registrerats i Afrika”.

2001 beställde FN en utredning om tidigare kränkningar av de mänskliga rättigheterna i Somalia. Genom denna skulle man utreda krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten och folkmord, och rapporten bekräftade också att folkmordet mot Isaaq hade ägt rum. FN-utredaren Chris Mburu kunde konstatera följande: ”Baserat på de totala bevis som samlats in i Somaliland och på andra håll både under och efter sitt uppdrag, tror konsulten bestämt att folkmordsbrottet var uttänkt, planerat och begått av den somaliska regeringen mot isaaq-folket i norra Somalia mellan 1987 och 1989.”

Det är således belagt att diktaturen Somalia använt sitt flygvapen, armé och flotta för att platta till Somalilands städer, förgifta dess brunnar, flygbomba dess städer och infrastruktur, beskjuta flyende civila, använda våldtäkt som ett krigsvapen, använda mänskligt skapad svält som ett krigsvapen, påtvingat en marin och ekonomisk blockad och mycket mer för att terrorisera civilbefolkningen i Somaliland. Därför bör regeringen erkänna folkmordet mot Isaaq.

Erkännande av folkmordet 1915

Folkmordet på olika minoriteter i Osmanska riket erkändes av riksdagen den 11 mars 2010 genom att riksdagen röstade för en reservation som meddelade regeringen att Sverige borde erkänna folkmordet. Men dessvärre har inga svenska regeringar hittills erkänt det.

Folkmordet på dessa minoriteter inleddes för mer än tio decennier sedan, men frågan är aktuell än idag till följd av bland annat Islamiska statens fruktansvärda härjningar i Afrika och Mellanöstern, men även andra delar av Asien. Att förneka de brott som har begåtts är inte värdigt en regering eller ett land som gör anspråk på att vara en god kraft mot alla brott som begås mot mänskligheten idag.

Folkmordet skedde mer eller mindre inför öppna ögon och en tid efteråt dömdes flera skyldiga för sina brott, även om många också frigavs eller aldrig ens blev åtalade. Kristna grupper fördrevs från sin mark och mycket av de kristnas historia försökte förövarna samtidigt suddas ut.

Som tidigare nämnts är frågan aktuell än idag. Islamiska staten har mördat, våldtagit, plundrat och förslavat människor som råkat hamna i dess väg. Många av de grupper som drabbats av Islamiska staten, som yazidier, assyrier och armenier, tillhör samma folk som drabbades under folkmordet i Osmanska riket. Det är viktigt för omvärlden att respektera det s.k. bortglömda folkmordet när det finns otroligt många vittnesmål och bevis som bevisar vilka brott som begåtts. Under folkmordet, som pågick mellan 1915 och 1922, mördades runt 1,3 miljoner människor.

Att vara passiv i en fråga som denna gynnar ingen som tror på svenska och västerländska ideal om mänskliga rättigheter. Det är dags att sluta förneka sådant som har hänt och istället göra upp med det förflutna. Sverige bör gå i bräsch som ett föredöme för mänskliga rättigheter, även om det rent politiskt inte alltid är accepterat.

När Stefan Löfven besökte Södertälje 2014 lovade han att driva frågan om att regeringen skulle erkänna folkmordet under förutsättning att Socialdemokraterna skulle vinna valet. I en intervju med Assyria TV sa han: ”Har vi fattat beslut i riksdagen så ska vi naturligtvis fullfölja det. Det är absolut min målsättning.”

Trots att det är Socialdemokraterna som sedan valet 2014 styr utrikespolitiken och trots sitt löfte har man alltså hittills svikit. I maj 2018 sade istället statsministern till SVT: ”Jag har gjort det jag sa, jag tog det till en utredning, den rapporten visade att det här är en oerhört komplex fråga. Det är en sak för ett parlament att erkänna folkmord, det är en annan sak för en regering.” Och på en direkt fråga om regeringen tänkte erkänna folkmordet svarade han: ”Regeringen har inte någon plan på det, nej.”

På flera frågor från riksdagsledamöter om varför regeringen inte gör det riksdagen beslutat om, och som de själva utlovat i valrörelser, har den socialdemokratiska regeringen svarat undvikande. Istället har regeringen konsekvent kallat folkmordet för ”massövergrepp”, vilket både förringar det som skett och spelar de krafter som vill förneka att folkmordet inträffat i händerna.

Flera länder runt om i världen erkänner detta fruktansvärda folkmord, och i Grekland är det till och med förbjudet att förneka det. Sverige bör inte vara sämre, varför riksdagen bör påminna regeringen om frågan och ge ett nytt tillkännagivande om att regeringen formellt ska erkänna det folkmord som ägde rum i Osmanska riket med start 1915.

Erkännande av folkmordet Holodomor i Ukraina 1932–1933

I många länder där kommunismen varit statsideologi har regimerna genererat storskaliga kampanjer utan respekt för befolkningens vilja och med enorma dödstal som följd. Folkmordet i Ukraina är det första exemplet i en lång rad men kom att följas av exempelvis Kinas stora språng framåt och kulturrevolution, liksom av dödens fält i Kambodja. Kommunismens förnekande av äganderätt har gång på gång lett till kränkandet av mänskliga rättigheter och gjort de egna ländernas medborgare till slavar och dödsoffer i deras eget land.

Folkmordet i Ukraina var kommunisternas första fredstida massmord. Det inträffade här, i Europa.

Lenin hade redan långt före revolutionen som mål att förstatliga produktionsmedlen, inklusive jordbruket. Revolutionen 1917 och bolsjevikernas maktövertagande samma år följdes av utbrytarförsök i flera regioner, även i Ukraina, men från 1922 blev Ukraina en

del av Sovjetunionen. Efter inbördeskriget och fram till och med 1927 tillät kommunistpartiet en relativt liberal ekonomisk politik, synbarligen medvetet om att detta skulle vara det snabbaste sättet för en ekonomisk återhämtning. Såväl företagare som bönder kunde utveckla sin verksamhet, och den svält som följt på första världskriget och inbördeskriget upphörde. Speciellt Ukraina, som är ett av världens mest gynnsamma jordbruksområden, återhämtade sig på många sätt snabbt. Under tiden som den mer liberala politiken fördes konsoliderade dock kommunistpartiet sin makt och 1928 fastlades den första femårsplanen, som inkluderade att jordbruket skulle nationaliseras och kollektiviseras.

I Ukraina exproprierades som ett första steg 352 000 jordbruk under perioden 1928–1931. Omkring 1,5 miljoner människor berördes och jordbruksproduktionen sjönk katastrofalt. De mest produktiva jordbruken slogs i spillror och de statskontrollerade gårdar som skulle ta deras plats var oerhört ineffektiva. Demonstrationer spred sig över hela Ukraina, liksom andra delar av Sovjetunionen. Staten behövde samtidigt stora leveranser för att hålla igång exporten och för att livnära stadsbefolkningarna. Situationen riskerade att glida ur kommunistpartiets kontroll och kanske förklarar detta till del det som följde. De leveransplaner som fastlades för Ukraina i juli 1932 var helt orealistiska men gav kommunistpartiet möjlighet att konfiskera mat till städerna och möjlighet att bestraffa alla som inte levererade. 1932 och 1933 gick staten så långt att man inte bara konfiskerade all säd, utan även gick in i husen och konfiskerade allt som överhuvudtaget var ätbart. Från de mest misshandlade regionerna blockerades därefter vägarna. Samtidigt drevs i hela landet en propagandakampanj mot förmenta tjuvaktiga storbönder, så att den utplundrade och svältande landsbygdsbefolkningen ingenstans skulle vinna sympatier för sin sak. Man förnekade bönderna rätten till sin produktion. Man stal deras mat. Nu lät man dem svälta ihjäl samtidigt som man utmålade dem som folkets fiender.

Före första världskrigets utbrott 1914 var Ukraina en av världens största jordbruksproducenter. Kommunismen vände detta till massvält. Det har beräknats att en miljon människor dog bara under en enda månad, juni 1933. Hur många som dog totalt är svårt att bedöma, eftersom kommunistpartiet genomförde en total mörkläggning av sitt brott. Beräkningar av överdödligheten 1933 tyder på att siffran åtminstone översteg 3 miljoner människor.

Det kommunistiska våldet över Östeuropa bröts runt åren 1980–1991, förkastat av de kommunistiska staternas egna befolkningar. Att vårda minnet av dess offer och påminna samtiden om dess brott är viktigt så att det aldrig tillåts hända igen. Mot bakgrund av detta bör Holodomor erkännas som ett folkmord.

Markus Wiechel (SD)